

Sygn. akt SNO 29/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2017 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Wojciech Katner

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego,
po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 października 2017 r.,
sprawy **M.M.**

sędziego Sądu Rejonowego w [...]

w związku z odwołaniem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego
od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...]
z dnia 18 kwietnia 2017 r.,

- 1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Rejonowego w [...] **M.M.** stanęła pod zarzutami tego, że:

- w dniu 24.11.2014 r. w [...] dopuściła się popełnienia wykroczeń z art 86§1 k.w., art 94§1 k.w. i art 95 k.w. w ten sposób, że kierując samochodem marki Renault Megane [...] i włączając się do ruchu z parkingu na jezdnię ulicy P., nie

zachowała szczególnej ostrożności i uderzyła tyłem swojego pojazdu w prawy bok autobusu marki Man powodując uszkodzenia jego karoserii, prowadziła swój pojazd nie posiadając do tego uprawnień oraz nie posiadała aktualnego obowiązkowego ubezpieczenia swojego samochodu od odpowiedzialności cywilnej;

- w lutym 2015 r. będąc sędzią Sądu Rejonowego w [...] wbrew treści przepisu art 90 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych nie powiadomiła Prezesa Sądu Okręgowego w [...] o toczącej się wobec niej jako pozwanej sprawie sądowej (cywilnej) i o prowadzonym wobec niej postępowaniu egzekucyjnym;

- w roku 2013, w nieustalonych miesiącach, będąc Przewodniczącą Wydziału [...] SR w [...], przekraczając swoje uprawnienia, dopuściła do świadczenia pracy w archiwum tego wydziału, osoby nie będące pracownikami Sądu Rejonowego w [...]: A. G. i R. G. oraz trzy nieustalone osoby, czym działała na szkodę interesu wymiaru sprawiedliwości;

- w okresie od co najmniej 2000 roku do marca 2014 roku będąc Przewodniczącą Wydziału, wydawała podległemu jej pracownikowi archiwum tego wydziału S. L. wykonywanie w godzinach jego pracy czynności nie wchodzących w zakres jego obowiązków jako pracownika Sądu Rejonowego w [...], a będącymi czynnościami związanymi z jej życiem prywatnym i egzekwowała od niego wykonywanie tych czynności takich jak: dokonywanie zakupów, załatwianie spraw urzędowych, dokonywanie opłat pocztowych i bankowych, opieka i pomoc nad jej członkami rodziny, opieka nad nieruchomościami stanowiącymi jej własność,

tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego - służbowego - czynu z art 107§1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2017r. w sprawie ASD .../16 w ramach zarzucanych obwinionej M.M. czynów:

- a - przyjmując, iż w dniu w dniu 24.11.2014 r. w [...] kierując samochodem marki Renault Megane włączając się do ruchu z parkingu na jezdnię ulicy P., nie zachowała szczególnej ostrożności i uderzyła tyłem swojego pojazdu w prawy bok autobusu marki Man, powodując uszkodzenia jego karoserii, prowadziła swój pojazd nie posiadając do tego uprawnień oraz nie posiadała aktualnego obowiązkowego ubezpieczenia swojego samochodu od odpowiedzialności cywilnej, to jest wykroczenia z art. 86 § 1 k.w., art 94 § 1 k.w. i art 95 k.w. w zw. z art. 9 § 1

k.w. i na podstawie art. 108 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 2062, ze zm.) w zw. z art. 45 § 1 k.w. umorzył postępowanie w tym zakresie z uwagi na przedawnienie,

b - uznał obwinioną M. M. za winną tego, że w lutym 2015 r. będąc sędzią Sądu Rejonowego w [...] wbrew treści przepisu art. 90 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych nie powiadomiła Prezesa Sądu Okręgowego w [...] o toczącej się wobec niej, jako pozwanej sprawie sądowej (cywilnej) i o prowadzonym wobec niej postępowaniu egzekucyjnym, to jest popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 2062, ze zm.) i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 cytowanej wcześniej ustawy wymierzył obwinionej karę dyscyplinarną upomnienia,

c - przyjmując, iż w latach 2010 – 2011 obwiniona M.M., będąc Przewodniczącą Wydziału [...], przekraczając swoje uprawnienia, dopuściła do świadczenia pracy w archiwum tego wydziału, osoby nie będące pracownikami sądu – A. G. i R. G., czym działała na szkodę interesu wymiaru sprawiedliwości, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107§1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 2062, ze zm.) i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 cytowanej wcześniej ustawy umorzył postępowanie w tym zakresie z uwagi na przedawnienie,

d - uznał obwinioną M. M. za winną tego, że w okresie co najmniej od 2000 r. do marca 2014 r. będąc Przewodniczącą Wydziału [...], wydawała podległemu jej pracownikowi archiwum tego wydziału S. L. polecenia wykonywania w godzinach jego pracy czynności nie wchodzących w zakres jego obowiązków jako pracownika Sądu Rejonowego w [...], a będącymi czynnościami związanymi z jej życiem prywatnym m.in. takimi jak: dokonywanie zakupów, załatwianie spraw urzędowych, dokonywanie opłat pocztowych i bankowych, pomoc członkom jej rodziny, to jest popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 2062, ze zm.) i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 2 wcześniej cytowanej ustawy orzekł wobec obwinionej karę dyscyplinarną nagany.

Od wyroku tego odwołanie na niekorzyść obwinionej złożył Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego w [...]. Orzeczenie zaskarżył w części dotyczącej orzeczenia o winie w zakresie rozstrzygnięcia opisanego wyżej w pkt c oraz o karze w odniesieniu do pkt d.

W odwołaniu podniesiono zarzuty:

- błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść poprzez uznanie, że czyn opisany w pkt 1 c wyroku został popełniony przez obwinioną w latach 2010 – 2011, a nie w roku 2013, co dało podstawę do umorzenia postępowania na podstawie art. 108§1 u.s.p. z uwagi na przedawnienie - pkt c wyroku,

- rażącą niewspółmierność orzeczonej kary nagany – pkt d wyroku

Stawiając powyższe zarzuty Rzecznik wniósł o:

a) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie obwinionej za winną popełnienia czynu opisanego w pkt c wyroku przy przyjęciu, że czyn ten miał miejsce w okresie od lutego do października 2013r. i wymierzenie sędziemu M.M. na podstawie art. 109§1 pkt 4 u.s.p. kary przeniesienia na inne miejsce służbowe - pkt c wyroku ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w tej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...] - Sądowi Dyscyplinarnemu

b) zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej pkt d wyroku i wymierzenie obwinionej M.M. na podstawie art. 109§1 pkt 4 u.s.p. kary przeniesienia na inne miejsce służbowe.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego w [...] nie mogło zostać uznane za zasadne.

Przed wszystkim wskazać należy, że w zakresie zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych opiera się ono na wybiórczej ocenie zgromadzonych w sprawie dowodów.

Skarżący w tym zakresie odwołał się do zeznań R. G. złożonych w toku postępowania wyjaśniającego (k. 95 – 96), w których podał on, że pracował w Wydziale [...] na początku 2013r., prawdopodobnie w lutym, marcu. Datę tę wiązał świadek z tym, że jego syn miał wówczas trzy miesiące, a urodził się w dniu 29

października 2012r. Stąd zarzut błędnego ustalenia przez Sąd Dyscyplinarny, że zatrudnienie to miało miejsce w latach 2010 – 2011.

Takie założenie jednak, całkowicie pomija treść zeznań złożonych podczas rozprawy dyscyplinarnej w dniu 12 grudnia 2016r.

Słuchana tego dnia A. G. podała, że w Sądzie Rejonowym w [...] pracowała „od kwietnia do października 6 lat temu”. Później zaś doprecyzowała, że musiało to mieć miejsce w 2011r.

Powstała w ten sposób zasadnicza wątpliwość, co do tego, czy zatrudnienie R. G. i A.G.miało miejsce w roku 2013 – jak przyjął to Rzecznik Dyscyplinarny, czy w roku 2010 lub 2011r. – jak ustalił Sąd Dyscyplinarny.

Poza sporem jest też, że Sąd wykorzystał w tym zakresie wszystkie dostępne źródła dowodowe i obecnie nie są znane żadne dalsze dowody, które na tę okoliczność można jeszcze przeprowadzić. Na rozprawie przed Sądem Dyscyplinarnym I instancji co prawda, nie udało się bezpośrednio przesłuchać świadka R. G., który nie przebywał w tym czasie w kraju, lecz ujawniono jego zeznania z postępowania wyjaśniającego, w których wskazał on, kiedy w jego ocenie pracował w SR [...]. Brak jakichkolwiek powodów aby przyjmować, że świadek ten słuchany obecnie, mógłby złożyć zeznania innej treści, w kierunku wspierającym oskarżenie.

W tej sytuacji, jako bezsporne w sprawie, można przyjąć trzy okoliczności, co do których w pełni zgodni są wszyscy przesłuchani świadkowie, a w szczególności A. i R. G. (matka i syn). Są to:

- zarówno A. G., jak i R. G., świadczyli przez pewien czas pracę na rzecz Wydziału [...] w Sądzie Rejonowym w [...], przy czym żadne z nich nie sformalizowało nigdy tego stosunku pracy poprzez zawarcie umowy o pracę,

- najpierw pracę tę świadczył R. G. (przez okres ok. 1,5 miesiąca), a później A. G. (przez okres ok. 10 miesięcy),

- początek tego „zatrudnienia” świadkowie wiążą ze śmiercią teściowej R. P., na pogrzebie której spotkali sędziego M. M. i wówczas nawiązali z nią znajomość.

W tej sytuacji, decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w tym zakresie, nabrało ustalenie daty w/w pogrzebu. Jak wynika ze złożonego przez

świadków do akt sprawy świadectwa zgonu, T. P. zmarła w dniu 21 kwietnia 2010r. (k. 287).

Mając na uwadze powyższe, stwierdzić należy, że za w pełni wiarygodne należy uznać zeznanie A. G., w którym wskazała, iż pracowała w sądzie w okresie od kwietnia do października 2011r. Konsekwencją powyższego, stał się logicznym wniosek wyprowadzony przez Sąd Dyscyplinarny I instancji, że skoro R. G. pracował tam wcześniej, miało to miejsce najpóźniej na początku 2011r., a nie jak podał w postępowaniu wyjaśniającym – w 2013r.

Powyższe znajduje dalsze potwierdzenie w depozycjach A. R. – kierownika sekretariatu Wydziału [...] tego sądu, która jeszcze w postępowaniu wyjaśniającym zeznała, że widziała jakieś osoby pracując w archiwum „około roku 2012 lub wcześniej” (k. 92 – 94).

W świetle omówionych dowodów nie można przyjąć, że stan faktyczny w tym zakresie winien być ustalony wyłącznie w oparciu o zeznania R. G., który wiązał okres zatrudnienia w sądzie z urodzeniem syna. Zwłaszcza w sytuacji, gdy A. G. stanowczo temu zaprzeczyła wskazując wprost, że „pracowała w sądzie przed urodzeniem wnuczka” (k. 260-264).

Rozstrzygając te wątpliwości, których jak wskazano już wyżej, nie da się usunąć w oparciu o dalsze, nowe dowody, trzeba było postąpić w zgodzie z dyspozycją art. 5§2 k.p.k., co Sąd Dyscyplinarny w pełni prawidłowo uczynił.

Mając na uwadze powyższe, brak było podstaw do uwzględnienia pierwszego z postawionych w odwołaniu zarzutów i przyjęcia, że w sprawie nie doszło do przedawnienia.

Dodatkowo podkreślić należy, że uwzględnienie wniosku złożonego przez Rzecznika w tym zakresie, prowadziłoby do naruszenia reguły *ne peius* wyrażonej w art. 454§1 k.p.k. (dopuszczalne było jedynie wnoszenie o uchylenie zaskarżonego wyroku w części w jakiej umorzono postępowanie w pkt c i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania).

Podobnie, jak omówiony wyżej, ocenić należy zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary nagany za czyn przypisany w pkt d wyroku. Przede wszystkim, w świetle zeznań S. L., złożonych na rozprawie przed Sądem Dyscyplinarnym, zachowanie obwinionej nie jawi się, jako w tym stopniu naganne i

uporczywe, jak wynikało to z materiału dowodowego zgromadzonego na etapie postępowania wyjaśniającego. Jak zeznał ten pokrzywdzony, za pomoc świadczoną poza godzinami pracy, otrzymywał od obwinionej (lub jej matki) wynagrodzenie. Część zaś jego czynności, wykonywana była na zasadzie pomocy sąsiedzkiej, jak na przykład pomoc w uruchomieniu samochodu itp.

Powyższe nie zmienia w niczym faktu, że zachowanie w obwinionej w tej części, w jakiej wykorzystywała ona dla uzyskiwania drobnych usług ze strony woźnego sądowego, pozycję sędziego, a przede wszystkim przewodniczącego wydziału, w którym był zatrudniony, ocenić należy, jako naganne i zasługujące na stanowcze potępienie i ukaranie dyscyplinarne. Z pewnością karą adekwatną, przede wszystkim w nawiązaniu do wykorzystywania przez obwinioną stanowiska przewodniczącej wydziału, byłaby kara usunięcia z zajmowanej funkcji (art. 109§1 pkt 3 u.s.p.). Mając jednak na względzie, że obwiniona została już usunięta z tej funkcji w drodze administracyjnej (obecnie wykonuje swoje obowiązki w Wydziale [...]), wymierzenie tej kary obecnie, w istocie wcale nie powodowałoby odczucia wymierzenia kary surowszej niż kara nagany. Nie ma też możliwości orzeczenia kolejnej (co do surowości) kary obniżenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, gdyż kara ta nie była znana ustawie w czasie popełnienia przez obwinioną przypisanego jej czynu. Natomiast kara przeniesienia na inne miejsce służbowe, o którą wnosi Rzecznik, nie pozostaje w bezpośrednim związku z popełnionym deliktem dyscyplinarnym. Wiązał się on bowiem wyłącznie z nadużyciem pełnionej funkcji. Trzeba też mieć na uwadze, rozważając jaka kara będzie adekwatna do zawinienia obwinionej, jej wiek (a w tym kontekście również zmianę treści art. 69§1 u.s.p.), a także przebieg dotychczasowej służby sędziowskiej.

Zważywszy na te okoliczności, wymierzonej obwinionej kary, nie można, zdaniem Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego, ocenić, jako niewspółmiernie rażąco łagodnej. Mieści się ona w granicach swobody rozstrzygania o karze przyznanej sądowi I instancji.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

